

A serene sunset over a body of water, likely a lake or river. The sun is low on the horizon, creating a bright, golden glow that reflects on the water's surface. The sky is a mix of soft orange and pale yellow. In the foreground, the dark silhouettes of trees and branches frame the top and sides of the image. In the middle ground, a small figure of a person is visible standing in the water, and another person is partially visible on the right bank. The overall atmosphere is peaceful and contemplative.

Лекція 1. Вступ до археології Європи

Археологія Європи

Інформація про курс в цілому:

- 3 залікових модулі
- 15 лекцій
- 15 практичних

Література з курсу в цілому:

- **История Европы.** М., 1988. Т. 1. Древняя Европа.
- **Кларк Дж. Г. Д.** Доисторическая Европа. М., 1953.
- **Монгайт А. Л.** Археология Западной Европы. М., 1973-74.
- **Чайлд Г.** У истоков европейской цивилизации. М., 1952.
- **Cambridge Illustrated History**

План лекції

- Предмет археології Європи
- Археологічні джерела
- Європа як макроісторична цілісність
- Чи можливі не-європейські археології?

Література з лекції 1:

- Willems W. The future of European Archaeology
- Trigger B. Alternative archaeologies: Nationalist, Colonial, Imperialist. In. Man 1984.
- Renfrew C. and Bahn P. Archaeology -theory, methods and practice
- Клейн Л.С. Историзм археологии

Чому археологія?

- Давність людства
- Орієнтація в просторі
- Структура власної культури
- Наш світ — ремінісценція, переосмислення давніх світів
- Що ми лишимо майбутньому?
- Nucleus

Що таке археологія?

- “Archaeology is partly the discovery of the treasures of the past, partly the exosting work of the scientific analyst, partly the exercise of the creative imagination. It is toiling in the sun on an excavation in the deserts of Iraq, it is working with living Inuit in the snows of Alaska. It is diving down to Spanish wrecks off the coast of Florida, and it is investigating the sewers of Roman York. But it is also the painstaking task of interpretation so that we come to understand what these things mean for the human story” COLIN RENFREW, PAUL BAHN

Археологія як антропологія

- Антропологія – всебічне вивчення культури людей. З чотирьох частин: лінгвістики, соціо-культурної антропології, фізичної антропології та археології. Археологія – це вивчення діяльності людей через віднайдення та аналіз їх матеріальної культури. Археологія – соціальна антропологія минулого

Л. Бінфорд

- ЕСКІМОСИ-ІНУЇТИ

ESKIMO SKINNING THE FIRST CARIBOU THEY HAD SEEN SHOT WITH A RIFLE.

Археологія як частина історії

- Археологи займаються людьми та минулим – зовсім як історики.
- Передісторія, протоісторія, історія
- Археологія писемних періодів?

Історична археологія

Археологія як наука

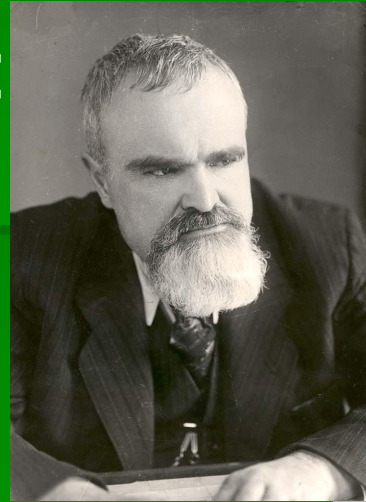
- Що таке власне наука?
- Археологія – гуманітарна дисципліна, а не наука?
- Чи робить археологія передбачення?
- Чи визначає археологія закони?
- Схоже археологія – не наука, у тому сенсі в якому наука – фізика.

Радіовуглецева лабораторія

Предмет

- Арциховський А.В.: історія озброєна лопатою
- Захарук Ю.М.: окрема наука, яка ставить метою реконструкцію дописемних суспільств
- Клейн Л.С.: джерелознавча дисципліна схожа з криміналістикою

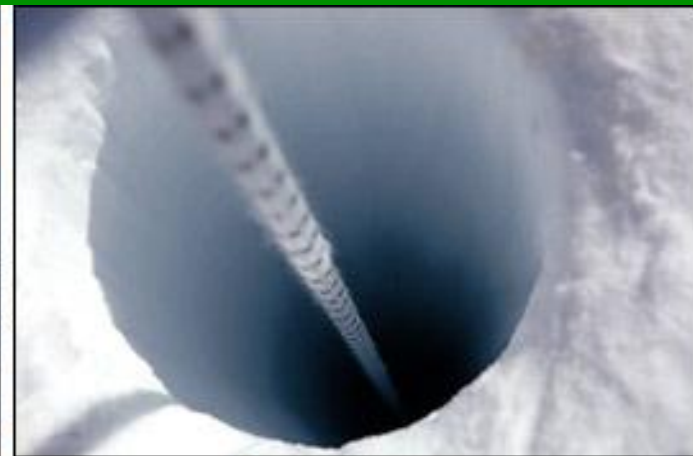
Джерела (заЕ.Неуступним):

- Артефакти: зроблені людьми, щоб слугувати певній меті;
- Екофакти: зроблені людьми, але не умисно, як побічний продукт виробництва артефактів;
- Природні об'єкти: люди їх не торкалися, але вони можуть розповісти нам про них.

Артефакт чи екофакт?

Природний об'єкт

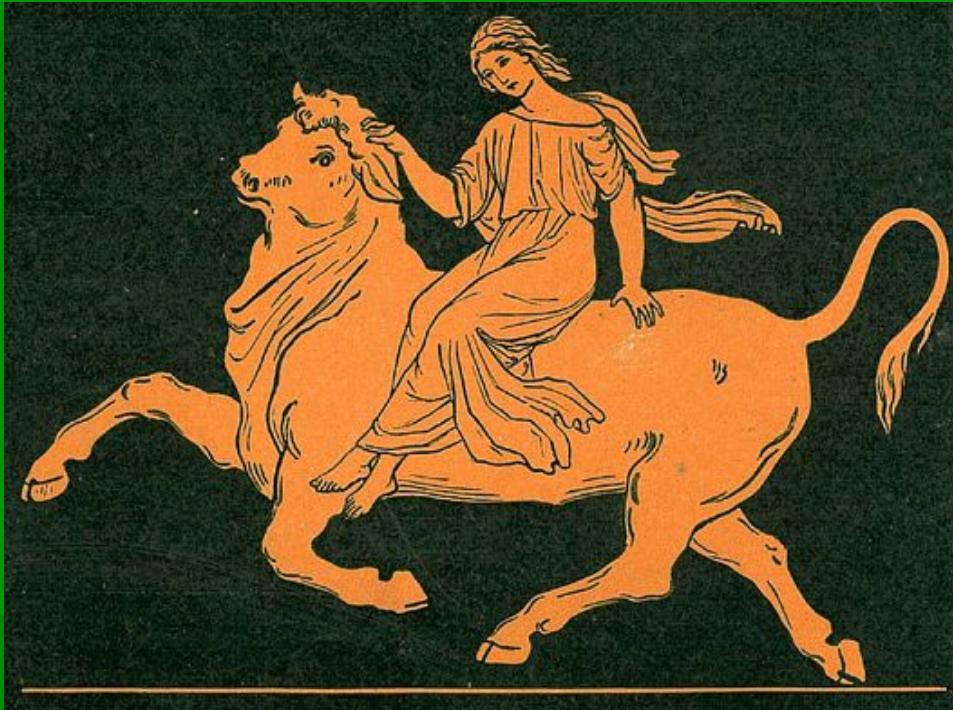

Де це Європа?

- Європа – континент, найзахідніша частина Євразії. Її умовні кордони проходять Уральськими горами, рікою Урал, Каспійським морем, Кавказьким хребтом, Чорним та Середземним морем

Давні греки

Давні греки – творці цивілізаційної єдності, яку іменують “Західною цивілізацією” і яка є домінуючим соціо-культурним утворенням в сучасному світі

Iceland

Norwegian Sea

Kola Peninsula

Pechora

Ural Mountains

Galdhøpiggen 2469

Scandinavian Mts.

Scandinavia

Saimaa

Lake Onega

Lake Ladoga

Atlantic Ocean

Ben Nevis 1343

British Isles

North Sea

Vänern

Baltic Sea

Jutland

Lake Peipus

Daugava

East European Plain

Ural

North European Plain

Rhine

Elbe

Oder

Podolian Upland

Dnieper

Don

Volga

Bay of Biscay

Loire

Mont Blanc 4807

Alps

Po

Carpathians

Dniester

Sea of Azov

Crimean Peninsula

Moldoveanu 2544

Elbrus 5642

Caucasus

Caspian Sea

Black Sea

Iberian Peninsula

Douro

Pyrenees

Tagus

Mulhacén 3479

Ligurian Sea

Apennines

Adriatic Sea

Tyrrhenian Sea

Balkans

Aegean Sea

Ionian Sea

Alboran Sea

Mediterranean Sea

Etna 3322

WWW.FREEWORLDMAPS.NET

Клімат Європи

- Гольфстрім – центральне опалення Європи. Клімат м'якшій від решти світу у тих самих широтах

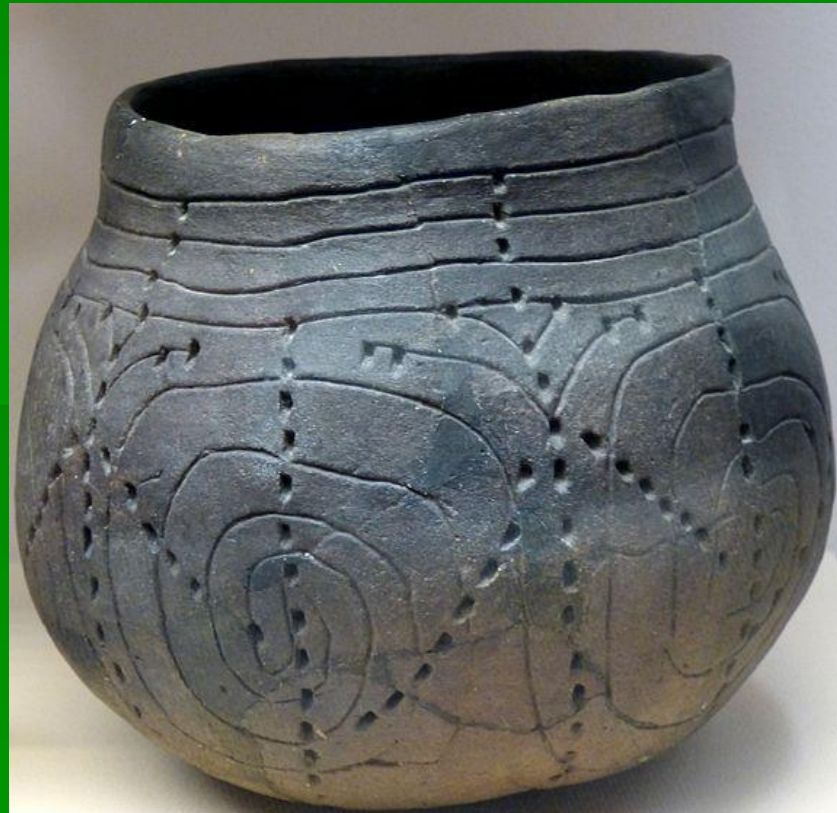
Європа як макроісторична єдність

- А. Тойнбі: уможлядне поле історії

Україна в європейському контексті

Україна в європейському контексті

?

?

Вал Камоніка

Мапа Бедоліна

Україна в європейському контексті

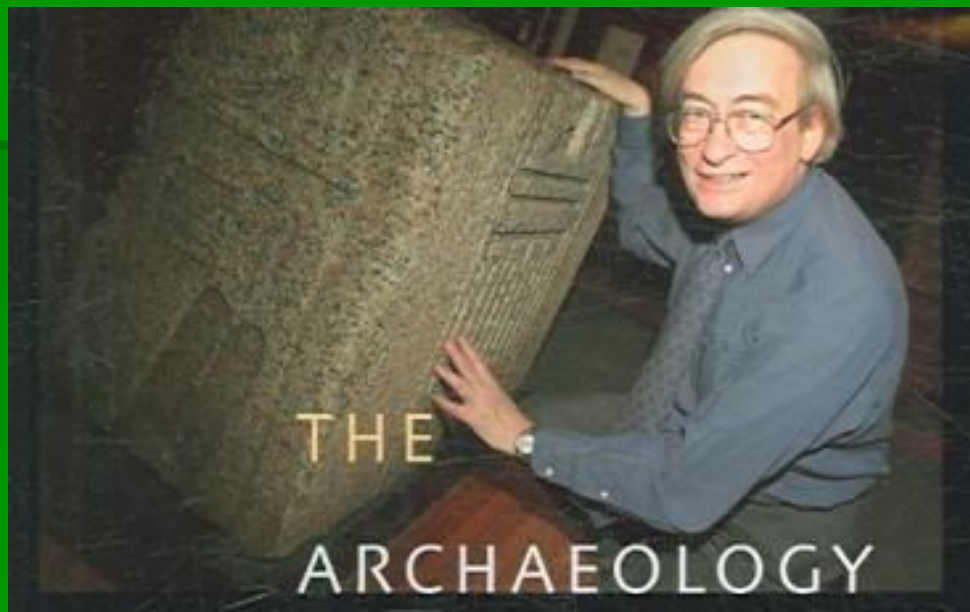

Чи можливі не-європейські археології?

- Археологія – це європейський винахід поруч з такими народними європейськими розвагами як хрестові походи, опера, наука, демократія та соціалізм.

Брюс Тріггер (1984):

- Три причини для того щоб займатися археологією. Археологія буває: імперіалістична, колоніальна та націоналістична.

Націоналістична археологія

- Слугує прославленню та підвищенню історичного статусу рідного народу.
- Етнічно-збочена.

- Автохтоністична
- Любить етнографів

Vereinigte Germanische Staaten von Europa.

Hörst Du die alten Eichen rauschen?
Schaun hinauf, den Wolken nach!

Wann wird der längst ersehnte Morgen togen,
Wo der Germanen Ziel zur Lat gemacht!

Колоніальна археологія

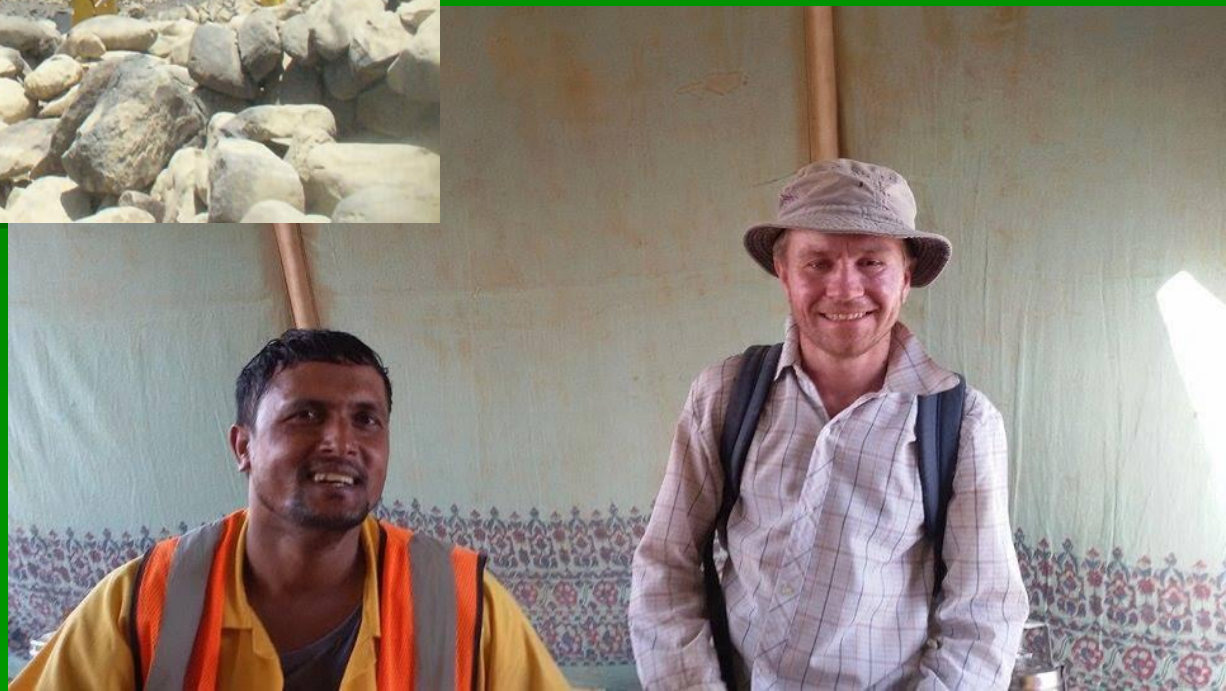
- Нею займаються археологи з популяції колоністів, які не мають історичних зв'язків з народом, археологію якого вони вивчають.

- Місцеві культури – недорозвинуті і статичні. Люди тут жили у хижах, а тепер живуть у палацах і т.д.

Оман – яка архелогія?

Імперіалістична археологія

- Нею займаються археологи з політично домінантних країн у країнах, які підпадають під їх вплив
- Вищість та непогрішимість власних методів
- Займаються світом в цілому
- Вірять у прогрес
- Еволюціоністи

То яка ж європейська археологія?

- Була і імперіалістичною, і колоніальною, і націоналістичною.
- Зараз – археологія часів глобалізації
- Мультивокальність (багатоголосся) сучасної археології
- Археологія слугує різним групам людей і може задовольняти їх потреби

Чатал Гуюк – приклад мультивокальності

Висновки

- Археологія – історична дисципліна, яка відтворює життя людей через їх викопні решти їх матеріальної культури;
- Джерела: артефакти, екофакти, природні об'єкти;
- Археологія Європи – особлива, а археологію України добре сприймати крізь європейський контекст;

Висновки

- Археологія буває імперіалістична, колоніальна, націоналістична.
- Зараз добра археологія – глобалізована та мультивокальна
- Не брешучи, відповідає одразу на кілька запитань і надає культурно-часові координати для різних соціальних, культурних, релігійних, етнічних і т.д. груп

Дякую за увагу!

